

Tillägg till föreskrifter i naturreservatet Bispbergs klack i Sätters kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 5 § sista stycket, och 30 § i Miljöbalken (1998:808) att det är förbjudet för allmänheten att under tidsperioden 15 mars-31 juli beträda bergsbranterna med intilliggande områden i det område inom naturreservatet Bispbergs klack som finns utmärkt på kartan, se bilaga 1. Förbudet gäller årligen tills vidare.

Beslutet är ett tillägg till beslut om bildande av naturreservatet Bispbergs klack som fattades av Länsstyrelsen i Dalarnas län den 24 oktober år 1994 (NVR id: 2002082), se bilaga 2. Området med tillträdesförbud kommer att märkas ut i terrängen.

Bakgrund

Naturreservatet Bispbergs klack bildades år 1994. Syftet med naturreservatet var att bevara ett av Dalarnas främsta sydväxtberg och ett område med värdefull naturskog, samt bevara områdets stora friluftsvärden. Skyddsmotiven var av botanisk, geologisk, zoologisk och friluftskaraktär. I beslutet förbjöds klättring vid Griggers klack och vid Jätteklacken.

Bergbranten vid Jätteklacken utgör häckningsplats för pilgrimsfalk. Häckningsplatsen ligger mycket nära utsiktsplatsen vid Jätteklacken. All vistelse i bergsbranterna eller intilliggande områden i boets närhet utgör ett hot mot fågelns reproduktion. Den störningskänsliga tidsperioden för pilgrimsfalk vid Bispbergs klack bedöms vara mellan den 15 mars och den 31 juli.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har även tidigare år då pilgrimsfalken häckat i naturreservatet gjort bedömningen att beträdandeförbud har varit nödvändigt för att häckningen inte ska störas på ett betydande sätt. Den har häckat varje år på platsen de senaste fyra åren, och har dessförinnan gjort ett flertal häckningsförsök. Hittills har Länsstyrelsen fattat beslut om tillfälliga beträdandeförbud som har gällt under det aktuella året. Under remissen inkom svar från Dalarnas Ornitologiska Förening och Sätters kommun som tillstyrkte förslaget. Sveriges Geologiska undersökning, Skogsstyrelsen samt Friluftsrådet avstod att yttra sig.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Enligt 7 kap. 5 § sista stycket får Länsstyrelsen meddela beslut om ytterligare inskränkningar om det behövs för att syftet med naturreservatet ska uppnås.

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden och utgörs av ett av Dalarnas främsta sydväxtberg. Naturreservatets skyddsmotiv består av botaniska värden, zoologiska värden, geologiska värden och friluftslivsvärden.

Bergbranten utgör en utmärkt miljö för fåglar som föredrar klippväggar som häckningsplats. Pilgrimsfalken har häckat på samma plats vid Jätteklacken under ett flertal år. De har sin häckningsplats nära utsiktsplatsen vid Jätteklacken, och störs när människor vistas för nära boplatsen. Pilgrimsfalken har ett lågt antal häckande par i länet, den har en låg reproduktionstakt, den är rödlistad och den är upptagen i bilaga 1 till fågeldirektivet.

De naturgivna förutsättningarna vid Bispbergs klack är optimala för dessa fåglar, och det finns stor anledning att anta att de kommer fortsätta nyttja klippväggarna för häckning. Att fatta tillfälliga beslut om beträdandeförbud som bara gäller det aktuella året är resurskrävande och ineffektivt, varför en mer permanent lösning är eftersträfvansvärd.

Det finns också höga friluftsvärden i naturreservatet Bispbergs klack. Utsiktspunkterna i naturreservatet är av naturliga skäl trevliga besöksmål. Vid Bispbergs klack finns även ett vindskydd.

För att säkerställa att fåglarnas häckning inte påverkas negativt på grund av störning från människor, och värna om naturreservatets zoologiska värden, gör Länsstyrelsen bedömningen att det är nödvändigt att lägga till en föreskrift om beträdandeförbud i ett begränsat område. Området utgörs dels av själva bergsbranten där det redan råder förbud mot klättring, och dels en begränsad zon uppe på bergsklacken fram till avsatsen. För att minimera den negativa påverkan på friluftsvärdena som beträdandeförbudet innebär, har området för beträdandeförbudet gjorts så litet som möjligt, bland annat omfattas inte den stig som går upp på Jätteklacken och vidare till utsiktsplatsen vid Bispbergs klack.

I och med att Länsstyrelsen har begränsat området för beträdandeförbudet för att tillgodose friluftslivets värden i området, bedömer Länsstyrelsen att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen Dalarna att föreskriften om beträdandeförbud ska läggas till det befintliga beslutet för naturreservatet Bispbergs klack.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet kungörs i ortstidning enligt 27 § förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 3 (formulär 8).

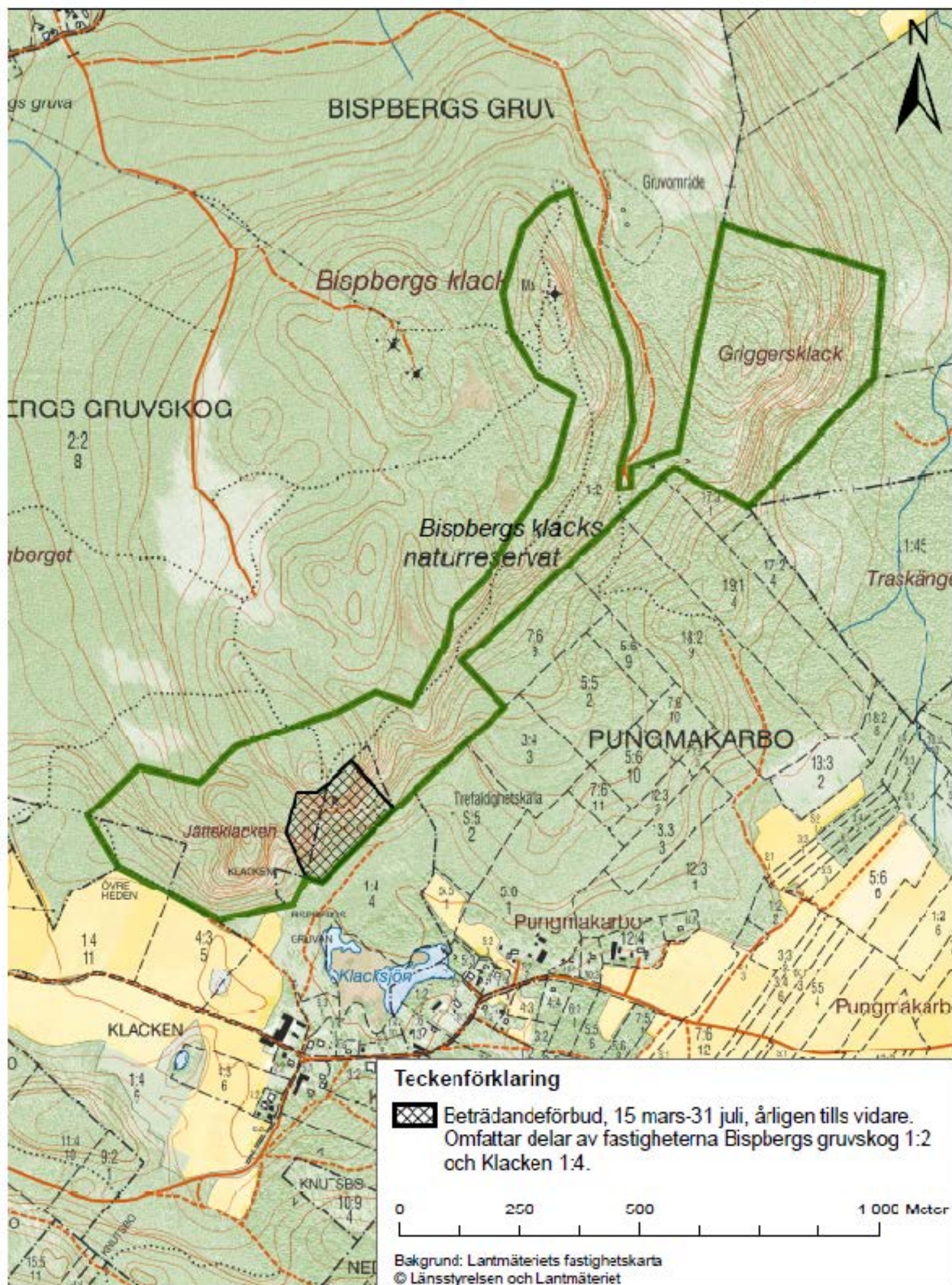
Detta beslut har fattats av länsråd Camilla Fagerberg. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Carl Lehto, den sistnämnda föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor:

Bilaga 1	Karta över område som omfattas av beträdandeförbud under perioden 15 mars-31 juli årligen.
Bilaga 2	Beslut om naturreservatet Bispbergs klack, 1994-10-24
Bilaga 3	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Bilaga 1: Område med beträdandeförbud i naturreservatet Bispbergs klack

**BILDANDET AV NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK,
SÄTERS KOMMUN**
(5 bilagor)

BESLUT

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förklarar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) ett område, som avgränsas med innerkan-
ten av en kraftigt punktstreckad linje på bifogad beslutskarta, bilaga 2,
som naturreservat. När detta beslut vunnit laga kraft upphör Länsstyrel-
sens beslut den 12 oktober 1994 rörande det tillfälliga förbudet enligt 11 §
naturvårdslagen vid Bispbergs klack.

Naturreservatets namn skall vara naturreservatet Bispbergs klack

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara ett av Dalarnas främsta
sydväxtberg och ett bergbrantsområde med värdefull naturskog att lämnas
för fri utveckling. Ändamålet är också att bevara områdets stora frilufts-
livsvärde

Skogen i reservatet skall få utvecklas fritt med undantag för vissa åtgärder
som framgår av skötselplanen.

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt
9 § naturvårdsförordningen (1976:484 omtryckt 1987:939, 9 § därefter
ändrad 1991:1165) vilka anges nedan

**A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i
rätten att förfoga över fastigheten inom reservatet**

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad eller anläggning
2. spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller dämna
3. anlägga mark- eller luftledning

Miljövårdsenheten

Åsgatan 38 · 791 84 Falun
Telefon 023-810 00 · Telefax 023-811 18

4. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som framgår av skötselplanen
5. skada växande eller döda - stående eller liggande - träd och buskar, gräva upp eller plocka örter, mossor, vedsvampar och lavar
6. framföra motordrivet fordon i terrängen. Undantag skall gälla för uttransport av fälld älg under förutsättning att endast lättare dragfordon med lågt marktryck användes.
7. jaga annat än älg, rådjur, räv och hare
8. skogsgödsla eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av bifogad skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. borra, mejsla, måla eller på annat sätt skada mark, berg, block eller sten
2. skada växande eller döda - stående eller liggande - träd och buskar, plocka eller gräva upp örter, mossor, vedsvampar och lavar
3. elda annat än på anvisad plats
4. tälta
5. fånga eller insamla djur
6. inplantera för området främmande växt- eller djurart
7. framföra motordrivet fordon i terrängen. Undantag skall gälla naturvårdsförvaltare vid tillsyn och förvaltning

BESLUT

1994-10-24

231-5269-93

8. klättra i bergsbranten vid Griggers klack inom område utmärkt med lodrät rastning på karta, bilaga 3
9. klättra i bergsbranter vid Jätteklacken inom område utmärkt med vågrät rastning på karta, bilaga 3

Punkt C9 innebär att klätterförbud råder inom det med vågrät rastning markerade området tills en sakkunnig utredning kan visa att klättring kan ske utan att flora och fauna skadas. Om så sker kan föreskriften C9 komma att justeras.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av skötselplanen, bilaga 4
2. Naturvårdsförvaltare skall vara Sätters kommun.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Länsstyrelsen beslutade den 28 november 1991 att bilda ett interimistiskt naturreservat med stöd av 11 § naturvårdslagen vid Bispbergs klack. Beslutet togs efter en hemställan från Sätters kommun som följd av en avverkningsanmälan. Beslutet överklagades av markägare. I regeringsbeslut den 3 juni 1993 avslogs överklagandena. Regeringen fastslog samtidigt i enlighet med Länsstyrelsens yttrande över överklagandena, att det interimistiska förordnandet skulle gälla ett något mindre område än det ursprungliga. Den 12 oktober 1994 beslutade Länsstyrelsen om förlängning av det interimistiska förordnandet.

Vissa delar av branten vid Jätteklacken belades med tillträdesförbud såsom djurskyddsområde enligt 14 § naturvårdslagen under tiden 2 juni till 18 juli 1993. Klätterförbud har rätt i vissa delar av branten vid Jätteklacken även under tiden 25 feb till 30 juni 1994. Databanken för hotade arter har 19 januari 1994 lämnat ett yttrande angående bergsklättringens inverkan på fauna och flora

Delar av Bispbergs klack är utpekade som riksintresse för naturvård, andra delar är utpekade i naturvårdsprogrammet för Kopparbergs län med högt

BESLUT

1994-10-24

231-5269-93

naturvärde. Sätters kommun har i sin kommuntäckande översiktsplan redovisat området som naturreservat och som område för friluftsliv.

Huvuddelen av området har förvärvats för naturvårdsändamål av Sätters kommun under 1993.

Förslag till beslut har på sedvanligt sätt remissbehandlats. Samtliga remissinstanser har med undantag för tre markägare tillstyrkt reservatsbildningen. Två markägare har begärt compensation i form av markersättning. Länsstyrelsen har sökt markbytesmöjlighet men ej lyckats. Länsstyrelsen avser att erbjuda de två markägarna full ersättning enligt naturvårdslagen. En markägare motsätter sig reservatsbildningen om inte totalt klätterförbud införs.

Bergsklättring på Jätteklacken är den fråga som skiljer remissvaren åt. Naturvårdsverket, Skogsvårdsstyrelsen samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Sätters kommun stöder det lagda förslaget. Dalarnas ornitologiska förening, Naturskyddsföreningen i Dalarna, Dalarnas botaniska sällskap samt Världsnaturfonden är helt emot klättring medan Svenska klätterförbundet och klätterklubbarna i Dalarna, Uppsala och Stockholm vill tillåta klättring med vissa inskränkningar. Sätters kommun anser att de förslag som Klätterförbundet framför i sitt yttrande nog bör övervägas innan Länsstyrelsen fattar sitt slutliga beslut i fråga om eventuellt förbud mot bergsklättring inom reservatet. I övrigt har kommunen inget att erinra mot Länsstyrelsens förslag.

MOTIVERING TILL BESLUTET

Bispbergs klack med Jätteklacken och Griggers klack är ett sedan mycket lång tid känt sydväxtberg med den artrikaste sydväxtbergensfloran i Dalarna. Utöver botaniska värden tillkommer zoologiska och geologiska värden. Bergsmassivet är genom sitt läge en omtyckt utsiktspunkt och har stor betydelse för landskapsbild och friluftsliv. Särskilda föreskrifter behövs för att skydda området från avverkning och andra arbetsföretag samt för att minska påverkan på fauna och flora i bergsbranten

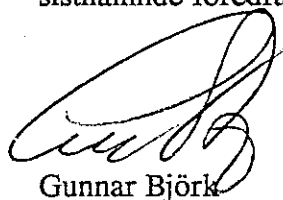
En närmare beskrivning av området ges i bifogad skötselplan.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 1995 eller, i det fall beslutet överklagas, den senare tidpunkt när beslutet vinner laga kraft.

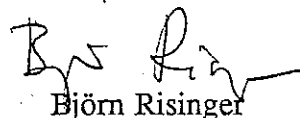
Detta beslut kan överklagas hos regeringen, blankett 2:1.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gunnar Björk jämte ledamöterna Ann-Christine Dåderman, Göran Engström, Lennart Fremling, Peter Hultqvist, Kenneth Johansson, Eva Kungsmark, Hans Nordström, Margareta Rud, Bengt-Ola Rytter, Lennart Sacrédeus, Nicke Welin-Berger, Bertil Andersson, Anita Estberger och Anders Claesson.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Leif Svensson, rättschef Inger Eriksson och biträdande miljövårdsdirektör Björn Risinger, den sistnämnde föredragande.

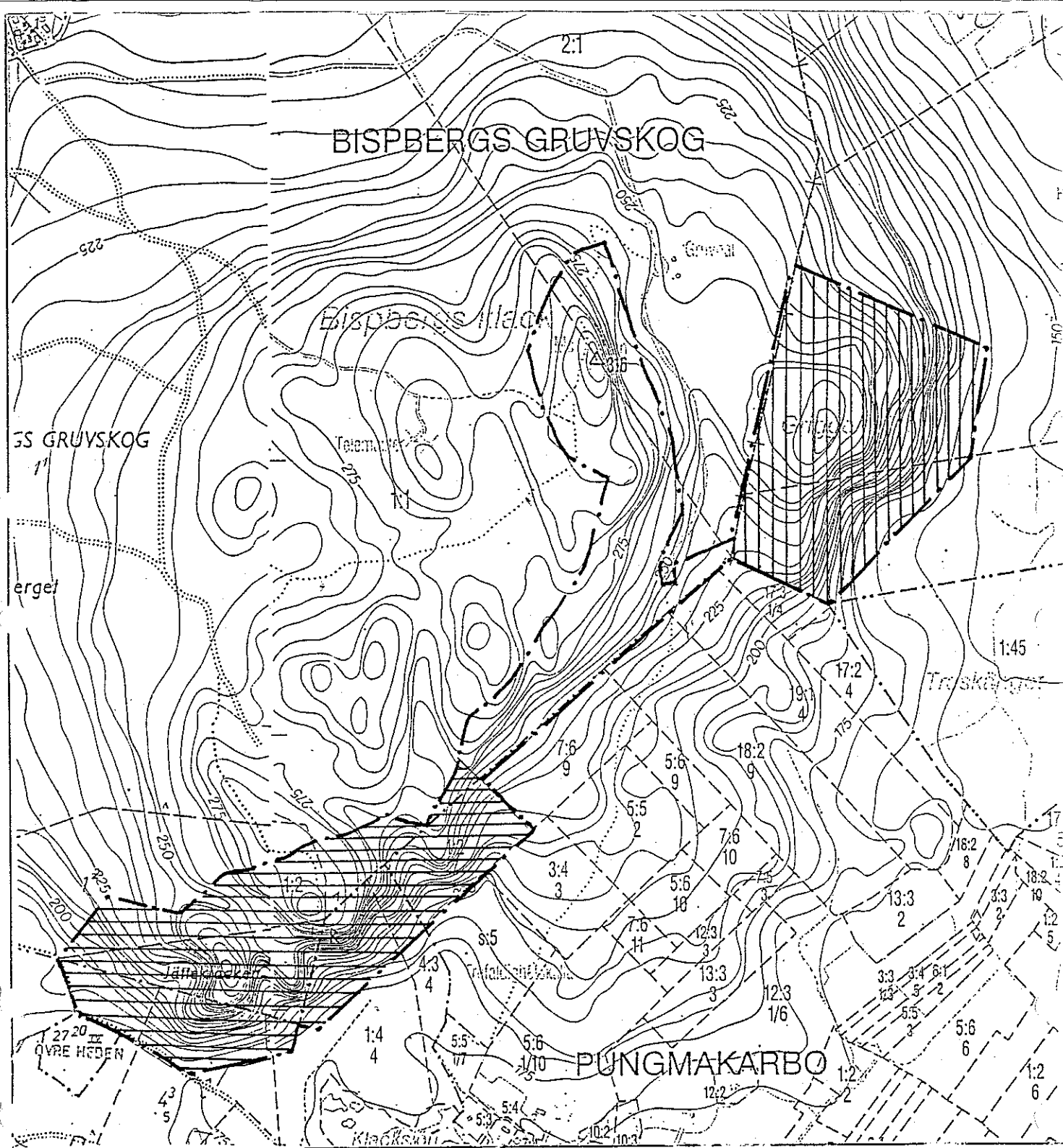
Gunnar Björk

Björn Risinger

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Karta med områden som omfattas av klätterförbud
4. Skötselplan
5. Fastighetsregister
6. Registeruppgifter
7. Hur man överklagar, blankett 2:1

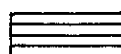

NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK

Säters kommun

— · — Gräns för naturreservatet

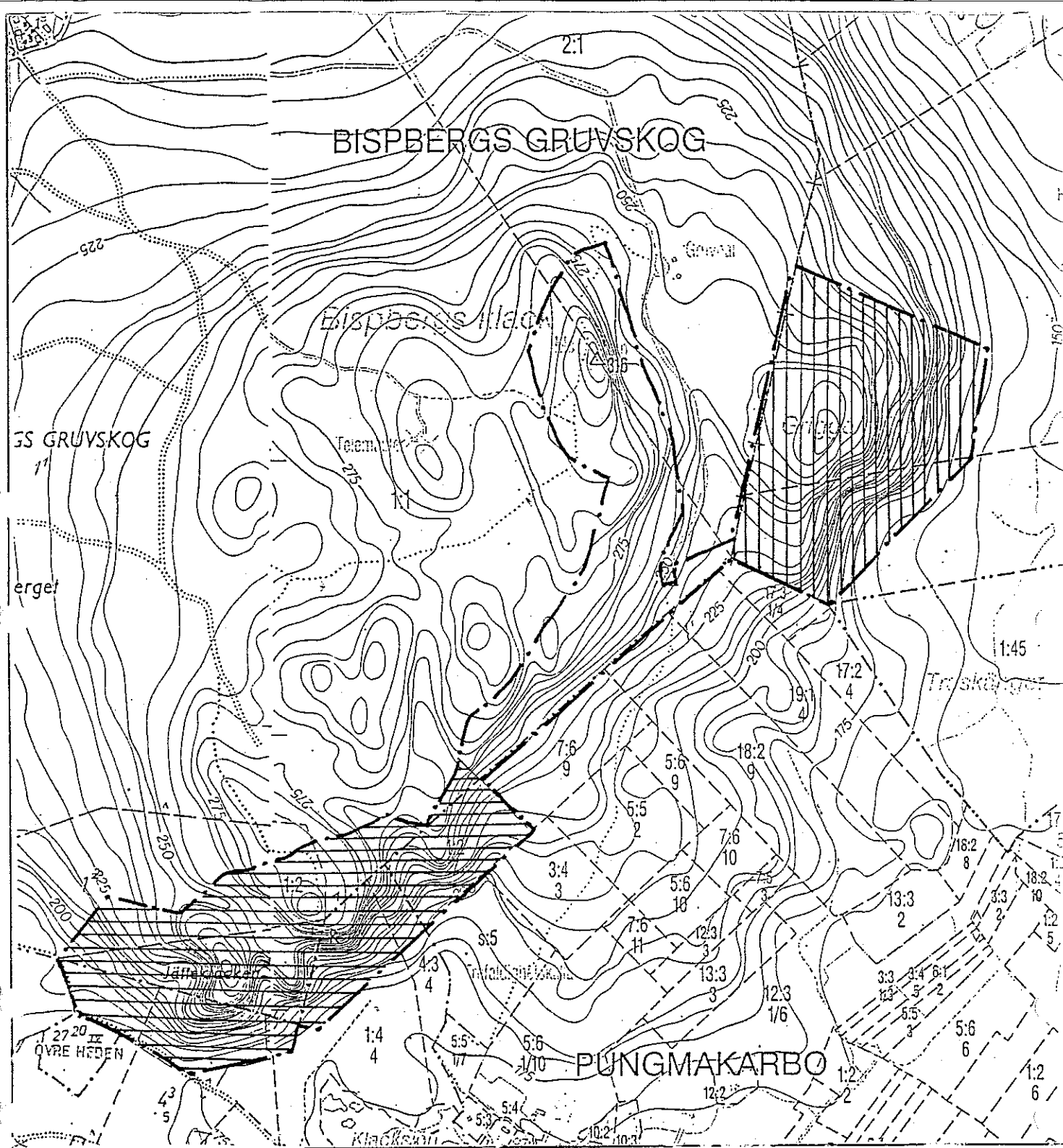
 Område där klätterförbud råder enligt föreskrift C8

 Område där klätterförbud råder enligt föreskrift C9

0 500 m

Skala 1:10 000

SKÖTSELPLAN

NATURRESERVATET BISPBERGS KLACK

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid

I	ALLMÄN BESKRIVNING	2
1	Administrativa data	2
2	Grunden för beslutet samt föreskrifter	2
3	Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	2
	3.1 Naturförhållanden	2
	3.2 Kulturhistoriska förhållanden	3
	3.3 Nuvarande markanvändning	3
	3.4 Tillgänglighet	3
	3.5 Slitage- och störningskänslighet	3
	3.6 Källuppgifter	4
II	PLANDEL	4
1	Disposition och skötsel av mark och vatten	4
	1.1 Övergripande mål	4
	1.2 Generella riktlinjer	4
	1.2.1 Hävd av skogsområde	4
	1.2.2 Bergsklättring	4
	1.2.3 Jakt	4
	1.2.4 Skogsbrand	4
	1.2.5 Utmärkning av reservatets gräns	5
2	Anordningar för rekreation och friluftsliv	5
	2.1 Övergripande mål	5
	2.2 Riktlinjer och åtgärder	5
	2.2.1 Information	5
	2.2.2 Parkeringsplatser	5
	2.2.3 Vandringsleder	5
	2.2.4 Byggnader	5
3	Tillsyn	6
4	Finansiering av naturvårdsförvaltningen	6

Skötselplan för naturreservatet Bispbergs klack, Sätters kommun

I ALLMÄN BESKRIVNING

1 ADMINISTRATIVA DATA

(Se registeruppgifter)

2 GRUNDEN FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER

(Se reservatsbeslutet)

3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA
FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Bispbergsmassivet består av tre åtskilda branter, Jätteklacken, Bispbergs klack och Griggers klack. Dessa ligger på respektive 3, 4 och 4,5 km avstånd rakt österut från centrala Säter. De flacka markerna nedanför Bispbergsmassivet befinner sig på 175 m ö h. Härifrån reser sig Jätteklacken mycket brant ca 100 m upp till krönet på 275 m ö h. Bispbergs klack har en betydligt lägre brant, ca 40 m , men i gengäld når toppen 315 m ö h. Bispbergsmassivet är uppbyggt av en ung granit av s k Enkullentyp som ligger i omgivande äldre granit. I norr i anslutning till Bispbergs gruva består berggrunden av malmförande leptit. I branterna finns nästan bara block och stenar som ännu är i rörelse. På sina ställen samlas dock vittringsjord och förna så att vegetationen får fotfäste, t ex på skyddade klipphyllor. Uppe på berget och kring Griggers klack utgörs jordarten av morän, varierande till sammansättning och blockhalt. Nedanför Jätteklacken ligger ett vidsträckt sandområde:

Bispbergs klack är sedan gammalt ett välkänt blickfång för de som färdas genom Dalarna, och bidrar starkt till Säterbygdens tilltalande landskapsbild. Klackenområdet kan delas upp i tre delar, var och en med skilda kvalitéer, nämligen Jätteklacken, Griggers klack samt den egentliga Bispbergs klack. Jätteklacken är massivets mest utpräglade sydväxtberg, och som sådant saknar det närmast motstycke i Dalarna. Endast Hykjeberget i Älvdalen tål en jämförelse, men de geografiskt vitt skilda förutsättningarna gör en jämförelse omotiverad. Sydväxtfloran är den artrikaste i Dalarna och Jätteklacken är den enda plats som hyser samtliga ädla lövträd som är typiska för sydväxtberg. I den artrika floran finns flera sällsynta inslag, och två arter - stenros och backförgätmigej - har sina enda dalaförekomster här, tillika de nordligaste i landet. Kryptogamfloran har inte studerats närmare men uppgifter finns om förekomst av gränsticka, klubblik trumpetsvamp och grynlav, tre kryptogamer som är upptagna på rödlistan för hotade arter.

1994-10-24

231-5269-93

För Jätteklacken liksom för Griggers klack gäller att områdena har höga värden för häckande fåglar, dels i de otillgängliga stupen, men också tack vare den rika tillgången på hålträd i vissa partier. Det gynnsamma klimatet och möjligheterna till skydd i stenskravlen bidrar till en rik fauna av grod- och kräldjur, liksom av gnagare m m. Området har sannolikt stor betydelse som övervintringsplats för dessa grupper.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Bispbergs klack är inte särskilt omskrivet i äldre litteratur annat än kortfattade skildringar av besök på utsiktspunkten. Bispbergs klack var förr ett ännu större turistmål än nu, och ett café har funnits vid toppen. I sydvästra delen av Jätteklacken finns spår av stenbrytning som skall ha skett på 1910-talet då man tog sten till byggandet av Sätters sjukhus. Vid Jätteklackens krön finns en stensättning samt rester av ett gränsröse. Stensättningen är ett gravröse av bronsålderstyp.

3.4 Nuvarande markanvändning

Skogsbruk bedrivs aktivt i direkt anslutning till området. I området har extensivt skogsbruk bedrivits i vissa delar. Nedanför Jätteklacken har skogen "i alla tider" brukats som beteshage, och i dag går här några fjällkor som håller tillgodo med det magra kruståtelddominerade betet. Reservatsområdet används även för friluftsliv och jakt. Ett motionsspår ("gröna spåret") passerar genom reservatsområdet vid Bispbergs klack. Vissa delar av bergsbranterna är livligt frekventerade av bergsklättrare.

3.5 Tillgänglighet

Ca 200 meter väster om reservatet går en skogsbilväg. Från vägen leder en stigslinga in i området. Från övre ändan av Bispbergs by leder en skogsbilväg upp mot berget. Från denna skogsbilväg fortsätter stigar in i reservatet till Bispbergs klack och till Jätteklacken.

3.6 Slitage- och störningskänslighet

Störningskänsliga fågelarter behöver skydd under häckningstiden. I branterna samt på torra klipphyllor är växttäcket tunt och vegetationen känslig för slitage.

3.7 Källuppgifter

Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen 1988:1

Bispbergs klack med Jätteklacken och Griggers klack - Naturinventering, Länsstyrelsen 1991 (i manus)

II PLANDEL

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med reservatets skötsel skall vara att bevara ett bergbrantsområde med värdefull naturskog och att lämna ett av Dalarnas främsta sydväxtberg för fri utveckling

1.2 Generella riktlinjer

1.2.1 Hävd av skogsområde

Skogen skall få utvecklas fritt. Inget skogsbruk skall bedrivas i området. Vid bergroten kan behov uppstå av viss gallring om floran hotas av skuggande gran. Det betade området kan vid behov glesas ut framför allt genom bortgallring av yngre träd i de tätare grupperna. Åtgärderna får utföras av naturvårdsförvaltaren eller efter samråd med naturvårdsförvaltaren av markägaren.

1.2.2 Bergsklättring

Bergsklättring får ej störa eller skada skyddsvärd flora eller fauna inom reservatet. Klättring får ej ske på bergsbranterna vid Griggers klack. Förbud mot bergsklättring vid Jätteklacken råder tills sakkunnig utredning kan visa att klättring kan tillåtas utan att fauna och flora skadas.

1.2.3 Jakt

Endast jakt på älg, rådjur, räv och hare skall vara tillåtet i reservatet.

1.2.4 Skogsbrand

Spontant uppkomna bränder skall släckas enligt gällande brandlagstiftning

1.2.5 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatets gräns skall utföras enligt svensk standard SIS 031522 och enligt naturvårdsverkets anvisningar.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är också att befrämja det rörliga friluftslivet. Bispbergs klack är sedan länge ett klassiskt utflyktsmål.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Information

Informationstavlor med kartbild och föreskrifter sätts upp vid stigarna som leder in i reservatet, samt vid parkeringsplatserna.

2.2.2 Parkeringsplatser

Parkeringsmöjligheter finns vid skogsbilvägens början i övre ändan av Bispbergs by, samt på kommunal mark bakom industriområdet. Dessa parkeringsplatser anses tillräckliga och bör utgöra utgångspunkt för besökare. Vägskyltning med sevärdhetssymbol och texten "Bispbergs klack" ordnas från riksvägen och in till anvisad parkering.

2.2.3 Vandringsleder

Stigar som leder in i reservatet finns från övre ändan av Bispbergs by. Stigarna leder till Bispbergs klack och till Jätteklacken. Ett motionsspår ("gröna spåret") passerar genom reservatet vid Bispbergs klack. Efter överenskommelse med markägarna bör dessa stigar föras med permanent markering och därefter underhållas. Stig finns även nedanför branten vid Jätteklacken.

2.2.4 Byggnader

Vindskydd, typ slobod finns på toppen av Bispberg klack. Ovanför branten vid Jätteklacken finns två sittbänkar. Vindskydd och sittbänkar är iordningställda av Bispbergs byförening som också underhåller dessa.

3 TILLSYN

Förvaltaren svarar för tillsyn av reservatet.

4 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Säters kommun är naturvårdsförvaltare. Förvaltningen bekostas av kommunen.

Hur man överklagar hos Regeringen

Den som vill överklaga ska skriva till Regeringen. Överklagandet ska dock **skickas eller lämnas till Länsstyrelsen**. Postadressen är Länsstyrelsen, 791 84 FALUN. Besöksadressen är Åsgatan 38 i Falun.

Överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning**. Annars kan överklagandet inte prövas.

Överklagandet ska innehålla

- * vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarie-nummer (dnr),
- * varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt,
- * hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange

- * namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet ska vara undertecknat av klaganden. Om ombud anlitas kan i stället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt för ombudet sändas med.

Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Regeringen. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till **Miljö- och energidepartementet**.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-225 00 00.